

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRÁTKÉ CLÁNKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

130115280

PŘEDNÍ ZPRÁVA
NA STARÉM MĚSTĚ V LITOMÝŘI A MĚSTĚ PRAHA
K ASPEKTŮM VÝZKUMŮ MĚST LITOMÝŘI

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ
BRNO 2005

93 95458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

NEOLIT

NEOLITHIC

NEOLITHIKUM

BRANKOVICE (okr. Vyškov)

„Kyniska“ (stavba průmyslové zóny). LnK. Sídliště. Záchraný výzkum.

Při záchraném výzkumu v ploše nově budované průmyslové zóny západně od obce byly mimo jiné (viz kapitoly Doba železná, Doba římská a stěhování národů, Středověk a novověk) zachyceny dva běžné sídlištní objekty kultury s lineární keramikou.

David Parma, ÚAPP Brno

Resumé

Brankovice (Bez. Vyškov). Kyniska (die neugebaute Industriezone). LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

BŘEZOLUPY (okr. Uherské Hradiště)

„Čertoryje“. MMK. Sídliště. Povrchový průzkum.

V rámci grantového projektu podporovaného GA AV ČR, č. B8001203, byly prováděny povrchové průzkumy se zaměřením na paleolitické osídlení regionu Uherskohradištska. Při vyhledávání a ověřování lokalit byla příležitostně identifikována často doposud neznámá postpaleolitická sídliště. O neolitickém sídlišti v Březolupech, v poloze „Čertoryje“ (s kótou 288,9 m), se ví po několik desetiletí, nebylo však nikdy dosud řádně zpracováno (Hrubý – nepublikovaný manuskript uložený v archivu AÚ AV ČR v Brně). Podle Hrubého popisu nebyl problém sídliště relokalizovat. Během několika povrchových sběrů v letech 2002–2004 byla získána reprezentativní a v několika aspektech pozoruhodná kolekce keramiky a štipané a broušené industrie, které bude věnována pozornost v této studii. Předběžně je publikována pouze drobná unikátní sekerka s vyrytým obrazcem na jejím povrchu (Kuča – Škrdla 2004, 122).

Na stejné ploše byla kromě intenzivního časné eneolitického osídlení zdokumentována i mladopaleolitická stanice aurignacienu (Škrdla ed. v tisku) a ojedinělý nález pozdně paleolitického/mezolitického artefaktu (viz kapitola Paleolit a mezolit).

Lokalita v poloze „Čertoryje“ (souřadnice WGS-84: 49°07,44' s. z. š. a 17°35,85' v. z. d.) je situována východně obce Březolupy. Řeka Břežnice vrchol obtéká ze západu a severozápadu a Zlámanecký potok z východu.

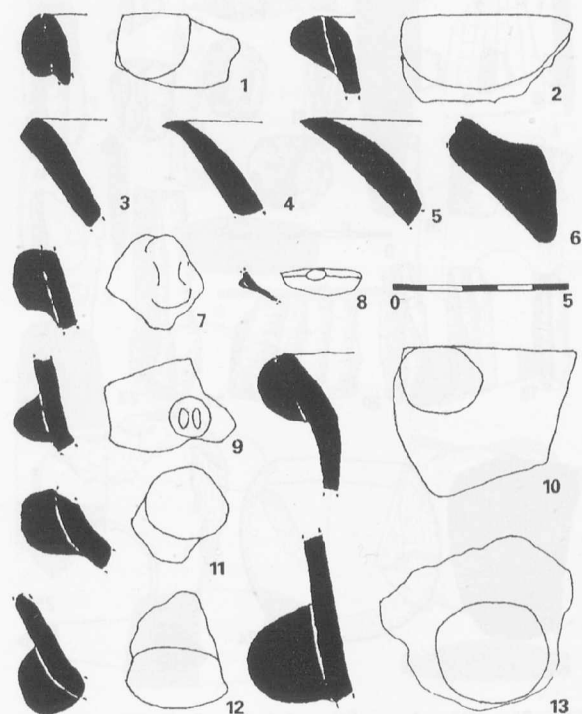
Vrchol kopce, na kterém je sídliště umístěno, nedovoloval vytvoření větší akumulace pokryvných útvarů a rozvětralé skalní podloží vystupuje místy až na povrch. Skalní podloží je tvořeno jemnozrnnými pískovci flyšového pásma vnějších Kar-

pat. Na pískovcích je vyvinuta hnědá jílovitá půda zhusta obsahující drobné „bročky“, tvořené hydroxidy železa a manganu. V nižších partiích návrší je vytvořen pokryv svahových hlín plynule navazujících na nivní sedimenty údolí potoků.

Keramika

Keramický materiál z povrchových sběrů není příliš početný, ale je dostatečně reprezentativní. Je popsán pomocí numerického kódu MMK (Podborský – Kazdová – Košťufík – Weber 1977).

Keramický materiál je z velké části jemnozrnný, jen ojediněle ostřívo přesahuje velikost 1 mm. Tenkostěnné střepty jsou zhotoveny z jemně plavené hlíny. Barva výpalu přechází od nejběžnější oranžové přes šedou až po ojediněle černou. Vlivem zemědělské činnosti a půdních podmínek většina střeptů utrpěla na povrchu a na původním zabarvení.

Obr. 1. Březolupy. Keramické zlomky hrnců, mís, mladší stupeň kultury s MMK.

Březolupy. Selected pottery fragments. Moravian painted ceramic culture, Phase II.

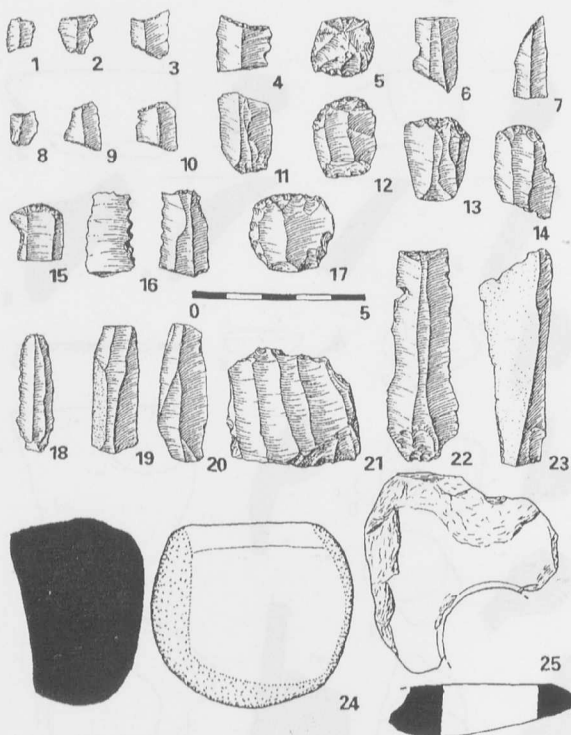
Získáno bylo několik okrajů. Převažují zaoblené z misek č. 2, z nichž jeden okraj se rozšiřuje v zesílení plecí. Malý soubor doplňuje kyjovitý okraj č. 1, dva hrotité okraje č. 4 (obr. 1:4, 5) a seříznutý okraj č. 7 (obr. 1:3).

Rozmanitější kolekci představuje plastická výzdoba. Nejčastěji je zastoupen drobný nevýrazný výčnělek (04; obr. 1:8), polokulovitý výčnělek (05; obr. 1:10, 11, 13) a výčnělek typu soví hlavičky (15; obr. 1:9). Méně početný je plochý výčnělek (18), umístěný vždy okraji č. 2 (obr. 1:1). V souboru se dále vyskytl vodorovně protáhlý výčnělek (14; obr. 1:12), méně obvyklá varianta jazykovitého výčnělku (obr. 1:2), protáhlé plné rohaté ucho (42; obr. 1:6) a stlačené rohaté ucho s otvorem (45).

Soubor doplňuje fragment mísy na nožce a nevýrazný zlomek naběračky s vybihající tulejí.

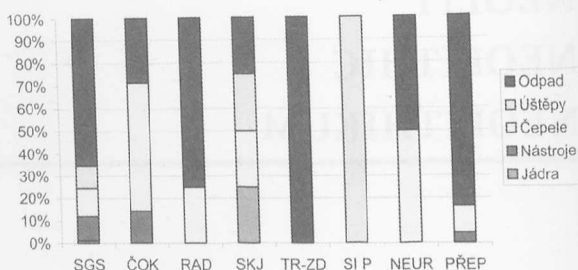
Štípaná kamenná industrie

Z povrchových sběrů pochází 298 kusů štípané industrie (viz obr. 2). V surovinovém spektru (obr. 3) naprosto dominuje silicit z glacigenních sedimentů (SGS) (70,8 %). Zbývající suroviny jsou zastoupeny jen ojediněle: čokoládový silicit (ČOK) (nad 2 %), radiolarit (RAD) a silicit krakovsko – čenstochovské jury (SKJ) (oba pod 1,5 %) a stopově silicifikovaný pískovec (SIP) a rohovec typu Troubky-Zdislavice (TR-ZD) (oba pod 0,5 %). Dva artefakty se nepodařilo exaktně určit (nad 0,5 %). Neobvykle velké množství přepálených artefaktů (22,5 %), ve srovnání s industriemi z dalších jihomo-

Obr. 2. Březolupy. Štípané industrie (1–23), otloukač z granitu (24) a zlomek vrtaného nástroje z kultury s MMK.

Březolupy. Chipped industry (1–23), a granite hammerstone (24), and a fragment of drilled tool.

Obr. 3. Březolupy. Technologické skupiny kamenné štípané industrie podle použitých surovin. Březolupy. Technology by raw materials.

ravských sídlišť (Brno-Žebětín, Rešice, Těšetice-Kyjovice), svědčí o odlišném zacházení s kamennými artefakty na sídlišti v Březolupích.

Silicit z glacigenních sedimentů podle M. Poláka (ústní informace, leden 2005) převažuje v dané oblasti spíše ve starším stupni MMK. Postupně sílí příliv SKJ, zde jen v nepatrném množství.

Překvapující skutečností je pouze stopový výskyt na místě vytěžených jader (pouze 1 %) a v kontrastu s tím početný výrobní odpad (necelých 68 %). Spotřebitelskou složku představují nástroje a čepele (přes 23 %). Čokoládový silicit je ukázkou importované suroviny, která mohla být na sídliště distribuována ve formě polotovárů nebo hotových nástrojů; v naší kolekci je ze 7 kusů jeden nástroj a 4 čepele.

V celém souboru je 28 nástrojů (9,39 %). Nejpočetnější z nich jsou škrabadla (11 ks; obr. 2:5, 12–15, 17), mezi kterými jsou zastoupena čepelová, nehtovitá, úštěpová, atypická a okrouhlá. Další početně zastoupenou skupinu představují retušované nebo opotřebované čepele či čepelky (7 kusů, obr. 2:1–4, 6–11, 16, 18–20, 22, 23), mezi které řadíme srpové, s příčnou retuší, s pilkovitou retuší, s laterální retuší nebo s retuší vzniklou opotřebováním. S touto skupinou souvisí i série 7 krátkých trapéz, které ovšem řadíme mezi mikrolitické artefakty. Tyto artefakty mají četné analogie v mladém mezolitu (Svoboda ed. 2003) a ve starším stupni kultury s lineární keramikou (Mateciucová 2002); v kontextu štípané kamenné industrie moravské malované keramiky byl tento typ artefaktu popsán zatím pouze ojediněle (např. Oliva 1984; Kuča – Kazdová – Přichystal v tisku). Funkční analýza tohoto typu a jeho chronologické vymezení by stálo za zvláštní studií. Po jednom kusu je zastoupeno drásadlo (obr. 2:17) a vrták.

Broušená kamenná industrie

Pro datování kolekce kamenné industrie je důležitý fakt, že zde nebyly zaznamenány žádné, ba ani ojedinělé pozůstatky jiných pravěkých kultur.

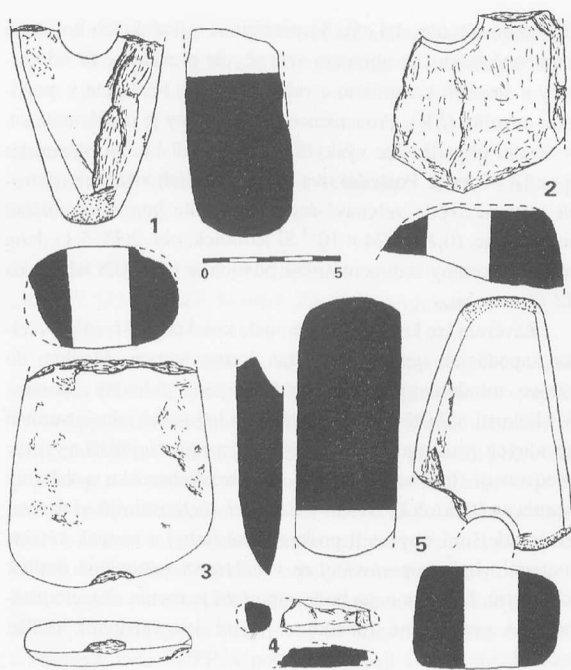
Kolekci broušené kamenné industrie tvoří celkem 14 ks, z ostatní kamenné industrie je pak zastoupen pouze otloukač z valounu hrubozrnného granitu (obr. 2:24). V souboru broušené kamenné industrie převažují vrtané předměty (7 ks) nad sekerkami a klínky (6 ks), což je již neolitický trend související zřejmě s vymizením kopytovitých klínů a jejich nahrazováním sekeromlaty. Celá kolekce je zachována ve víceméně fragmentárním stavu, zcela zachován není jediný nástroj, pouze dvě nejmenší sekerky jsou jen slabě poškozeny v týlu.

Z vrtaných artefaktů jsou zastoupeny zejména středně velké trojúhelné sekeromlaty, ale dva zlomky prozrazují původ z velkých masivních mlatů. Dva z poloviny zachované sekeromlaty byly pak druhotně využity jako otloukače (obr. 2:25, 4:2). V prvním případě je obitý jeden pól, ve druhém případě oba póly. Sekerky jsou spíše menšího formátu a dva exempláře jsou dokonce miniaturního tvaru (obr. 5:2, 4). Jedna z nich má na svém povrchu vyrytou mřížku, o čemž se referovalo již dříve (Kuča – Škrdla 2004, 122). Podobné vyryté rýžky a ornamenty známe i z dalších neolitických i eneolitických broušených artefaktů z JZ Moravy (Košťálek a kol. 1986). Je to jednak lengyelská sekerka s vyrytým křížkem z Třebíče, dále masivní eneolitická sekerka s klikátkou na boku z Ohrazenic (okr. Třebíč) a konečně známý zlomek lengyelské sekerky s vyrytým obrazem komety („hromový klín“) ze Lhánic (okr. Třebíč).

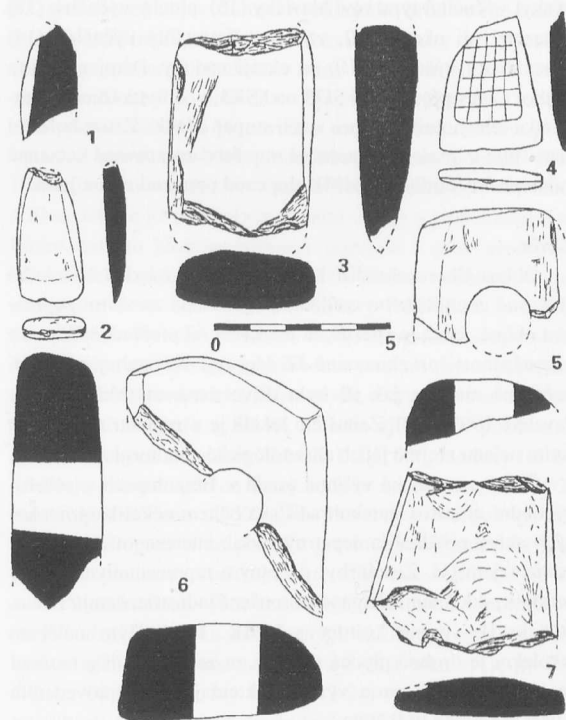
Vzdálenější, ale přesnější analogii tohoto vzoru je možné nalézt v Turecku (Özdöden – Başgelen, 1999; 76:32 – lokalita Cager Höyük). Ještě vzdálenější analogie jsou známy z Austrálie, kde v nástěnném umění např. v Carnarvon Gorge jsou interpretovány jako síť či košíky.

Naopak jen jediná široká sekera s odlomeným týlem mírně přesahuje běžnou velikost tohoto typu artefaktů (obr. 4:3). Tvar sekerek je obdélný (1 ks), ale převážně trapézovitý se zúženým týlem (4 ks). Žádná z nich pak nemá v příčném průřezu plankonvexní profil, naopak všechny mají oválný až obdélný příčný průřez typický pro artefakty z mladšího stupně kultury s MMK. Na sekerkách je pravidelně nejvíce poškozen týl (vždy odlomený). Pouze středovou částí je zachován drobný klínek se zaobleně čtvercovým příčným průřezem (obr. 4:4). Opět jde o předmět vyskytující se až s vystoupením lengyelského okruhu.

Za suroviny sloužily zdejšími neolitickými obyvateli materiály importované z větších vzdáleností. Z prostředí Brněnské kotliny (zdroj je 70–80 km daleko k západu) pochází chloritické zelené břidlice z výskytů v meobrazitové zóně brněnského masivu u Želešic. Jsou význačně vysokou magnetickou susceptibilitou (zlomek sekeromlatu z „Čertoryjí“ dosahuje hodnoty $5,61 \times 10^{-3}$ SI jednotek) a vysokou kvalitou. V Březolupích byly doloženy ve 3 případech (sekeromlat, drobná sekerka, klínek; obr. 4:4, 5:4–5). Nejspíše ze stejného výskytu jsou i amfibolické zelené břidlice tmavě šedo-zelené barvy s nízkými i velmi vysokými hodnotami magnetické susceptibility pohybujícími se v rozmezí $0,08$ – $17,5 \times 10^{-3}$ SI jednotek (3 sekerky – obr. 4:3, 5:2–3). Jediný zlomek mlatu je vyroben z kvalitní masivní skvrnitě horniny – amfibolického dioritu ze zdrojů v okolí Brněnské přehrady ($1,32 \times 10^{-3}$ SI jednotek; obr. 4:2). Část trapézovité sekerky je zhotovena z tmavě šedého materiálu s nízkou magn. susc. ($0,17 \times 10^{-3}$ SI jednotek; obr. 5:7). Jde o jemný jílovec až jílovitou břidlici z prostoru kulmu snad ze střední Moravy (Maleník, Nízký Jeseník). Týlová partie sekeromlatu reprezentuje běžně využívanou surovinu pro výrobu broušené kamenné industrie – aktinoliticko-amfibolickou zelenou břidlici snad z významných výskytů v severních Čechách (Jistebsko) (obr. 5:6). Zajímavé je, že má mírně zvýšenou magn. susceptibilitu s hodnotou $1,39 \times 10^{-3}$ SI jednotek. Z velkých vzdáleností byly importovány 2 poloviny sekeromlatů, na jejichž výrobu se použila bělavá, jemně vláknitá hornina – snad tremolitit ($0,77 \times 10^{-3}$ SI jednotek) a podobný materiál – patinovaný serpentinit ($40,4 \times 10^{-3}$

Obr. 4. Březolupy. Broušená kamenná industrie z kultury s MMK. 1 – hadec, 2 – amfibolický diorit, 3 – amfibolická zelená břidlice, 4 – zelená břidlice typu Želešice, 5 – tremolitit? Březolupy. Selected polished stone artifacts.

Obr. 5. Březolupy. Broušená kamenná industrie z kultury s MMK. 2–3 – amfibolická zelená břidlice, 4–5 – zelená břidlice typu Želešice, 6 – aktinoliticko-amfibolická zelená břidlice, 7 jílovec. Březolupy. Selected polished stone artifacts.

SI jednotek!; obr. 4:1, 5). Serpentin se v kolekcích broušené kamenné industrie objevuje vzácně, ale pravidelně již od kultury s lineární keramikou a velké oblibě se těšil poté v pozdním eneolitu (ŠK). Provenience této suroviny je problematická, v úvahu připadá více výskytů v jižním Polsku, na Slovensku a na JZ Moravě. Poslední dva zlomky větších vrtaných nástrojů jsou ze světle zelenavě-šedavé skvrnitě horniny s nízkou magn. susc. ($0,17-0,24 \times 10^{-3}$ SI jednotek; obr. 2:25, 5:1). Jsou to snad horniny sedimentárního původu z možných zdrojů na JZ Slovensku.

Závěrem lze konstatovat, že malá kolekce z Březolup velice zapadá jak typologickou, tak i surovinovou skladbou do rámce mladolengyelského osídlení jižní poloviny Moravy. V blízkosti sídliště se nenacházely žádné velké zdroje surovin vhodných pro výrobu broušených nástrojů. Nejblíže výskytů představují třetihorní andezity na Uherskobrodsku a valouny hornin ze štěrku řeky Moravy. Žádný z těchto zdrojů však využíván zdejšími obyvateli prokazatelně nebyl a naopak většina materiálu byla importována ze vzdálenosti minimálně desítek kilometrů. Do budoucna bude zapotřebí porovnat situaci zjištěnou na popisované lokalitě s jinými lengyelskými sídlišti v okolí.

Chronologie

Datování bylo provedeno především na základě keramiky. Ta nese charakteristické znaky mladšího stupně kultury s MMK, což koresponduje s dosavadním poznáním oblasti Uherskohradištska v tomto období (Vaškových 2001, 69). Dokládá to zesílení plecí při okraji č. 2 z misky, dále vyšší výskyt výčnělků typu sovi hlavičky (15), plochý výčnělek (18) posazený při okraji č. 2, vodorovně protáhlý výčnělek (14) a jazykovitý výčnělek (10) na okraji nádoby. Datujeme takto soubor i přes převažující SGS nad SKJ, v oblasti Uherskohradištska relevantní spíše pro starší stupeň MMK. Zatím bohužel neexistuje v regionu dostatečné množství zpracované kamenné industrie, ve studiích o MMK doposud poněkud opomíjené.

Závěr

Oblast Uherskohradištska je z hlediska mladoneolitického až časně eneolitického osídlení považována za velmi zajímavou oblast, která je specifická a odlišná od přehlednější a více v současnosti prozkoumané JZ Moravy. Nevztahují se na ni zavedené modely, jak již bylo dříve uvedeno (Vaškových – Pavelčík 1999, 172). Zahuštění lokalit je v regionu značné, ale zatím nejsou zřejmé jejich chronologické a kulturní souvislosti.

Časně eneolitická výšinná osada v Březolupích v severovýchodní oblasti Uherskohradištska během několika povrchových sběrů podhalila nepatrný, avšak zajímavý zlomek ze svého tajemství. Získán byl početný a reprezentativní soubor keramiky a kamenné štípané a broušené industrie, datující lokalitu do II. stupně kultury s MMK. Ojedinělým nálezem v kolekci je drobná plochá sekerka ze zelené břidlice nesoucí na hřbetní straně rytou výzdobu, která je svým provedením v našich zemích unikátem.

Martin Kuča, Milan Vokáč, FF MU Brno
Petr Škrdl, AÚ AV ČR

Literatura

- Košťufík, P. – Kovárník, J. – Měřinský, Z. – Oliva, M. 1986: Pravek Třebíčska. Brno.
- Kuča, M. – Kazdová, E. – Přichystal, A. v tisku: Sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou staršího stupně v Brně-Žebětíně. Poznámky k fázi Ib kultury s MMK v brněnské kotlině. Pravek NŘ 13/2003.
- Kuča, M. – Škrdl, P. 2004: Březolupy (okr. Uherské Hradiště). PV 45 (2003), 122.
- Matejičuková, I. 2002: Štípaná kamenná industrie z pohřebiště v „Široké u lesa“. In: V. Podborský (ed.): Dvě pohřebiště neolitického lidu s lineární keramikou ve Vedrovičích na Moravě. Brno, 217–234.
- Oliva, M. 1984: Typologické, chronologické a sociální aspekty štípané industrie. In: E. Kazdová, Těšetice-Kyjovice I. Starší stupeň kultury s moravskou malovanou keramikou. Brno, 212–231.
- Özdoğan, M. – Basgelen, N. (ed.) 1999: Neolithic in Turkey. The cradle of Civilization. Istanbul
- Podborský, V. – Kazdová, E. – Košťufík, P. – Weber, Z. 1977: Numerický kód MMK. Brno.
- Přichystal, A. 2000: Stone raw materials of Neolithic – Aeneolithic polished artefacts in the Czech Republic: The present state of knowledge. Krystalinikum 26, 119–136.
- Salaš, M. 1986: Kamenná broušená industrie z neolitického sídliště u Těšetic-Kyjovic, SPFFBU E 31, 2–46.
- Švoboda, J. A. ed. 2003: Mezolit severních Čech. Dolnověstonické studie 9, Brno.
- Škrdl, P. v tisku: The Upper Paleolithic on the Middle Course of the Morava River. Dolnověstonické studie 13.
- Vaškových, M. 2001: K poznání kultury s moravskou malovanou keramikou a počátkům eneolitu na Uherskohradištsku. Slovákco XLIII, 57–72.
- Vaškových, M. – Pavelčík, J. 1999: Poznámky k vývoji neolitu a eneolitu na jihovýchodní Moravě. SPFFBU M 4, 167–177.

Resumé

Březolupy (Uherské Hradiště district)

The Neolithic site of Březolupy-Čertoryje was reidentified (the site was already known to V. Hrubý) during surface survey. The collected assemblage consists of many distinctive pottery fragments, supplemented by rich chipped and polished stone industry.

The collection of pottery fragments shows characteristic features of the upper phase of the Moravian Painted Culture, as documented by bowls with thicker section of wall below rim, rims variability, and frequent owl's head-type boss, flat boss, horizontally extended boss, and tongue/like boss. The ceramic mass is fine-grained, with grain dimension up to 1 mm.

The collection of chipped artifacts consists of 297 items. The prevailing raw material is erratic flint supplemented by several pieces of chocolate-type flint, radiolarite, Kraków-Czestochowa Jurassic flint, Troubky/Zdislavice-type chert, and silicified sandstone. The significant number of artifacts show traces of fire. While cores are almost missing, the debitage and used items are abundant.

The collection of polished stone industry consists of 14 items. The drilled artifacts oversize axes (all fragmentary). Two items were reutilized as hammerstones. On the surface of one

axe is carved grid-like symbol. The raw materials are relatively varied, what indicate contacts with Brno area, middle Moravia, north Bohemia and southwestern Slovakia,

BUKOVANY (okr. Olomouc).

„Ohrady“, „U hájku“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán stavbou rodinného domu na pozemku (par. č. 1287), který leží na katastrálním území obce Bukovany (okr. Olomouc). Záchranný výzkum proběhl ve dnech 19. 3.–30. 3. 2004, tj. před zahájením stavby rodinného domu. Identifikace lokality na mapě ZM ČR (1 : 10 000) – číslo listu 25-11-11 – s následujícími body 35:108; 39:108; 33:114; 37:116. Vzdálenosti jsou uvedeny v milimetrech od jižní (J) a západní (Z) sekční čáry.

Výzkumná plocha byla ohraničena z jihu silnicí. Východní, západní i severní hranici tvořily sousední parcely. Povrch parcely před zahájením výzkumu pokrýval travnatý porost a vzrostlé ovocné stromy. Výzkumná plocha se rozkládala na svažitém terénu, jenž se sklání směrem k obci od severu z 295,00 m n. m. k JZ na 197,69 m n. m. (severní okraj obce).

Obec Bukovany leží na rozhraní dvou podcelků Nízkého Jeseníku, totiž Domašovské vrchoviny a Tršické pahorkatiny. Zároveň leží Bukovany na okraji Hornomoravského úvalu, jehož povrch je tvořen sprašovými návěsemi eolického původu kvartérního stáří. Po skryvce ornice měla výzkumná plocha půdorys mnohoúhelníku, který měl maximální rozměry 17,50 × 13,80 metru. V průběhu výzkumu bylo prozkoumáno čtrnáct zahloubených objektů. Většinu z nich lze na základě nalezených artefaktů datovat do období mladší doby kamenné, přesněji do mladšího stupně kultury s lineární keramikou (objekty 117, 119, 121 až 130). Zkoumané objekty 118 a 120 lze datovat bohužel pouze rámcově do pravěkého období, neboť jejich zásyp neobsahoval žádný archeologický materiál.

Tento záchranný výzkum navazuje na záchranné výzkumy provedené na katastrálním území obce Bukovany (trať Ohrady) v roce 2002 (Vrána 2003, 21–28; Dehnerová – Faltýnek 2003, 83–84) a v roce 2003 (Vrána 2004). V průběhu roku 2004 došlo na této lokalitě také k archeologickému dozoru, který byl proveden bezprostředně po skryvkách ornice před zahájením stavby rodinných domů na p. č. 1270, 1301, 1305. Ve všech případech s negativním výsledkem. V obci Bukovany v trati „U hájku“ byl také 5. 11. 2004 proveden archeologický dozor při skryvce ornice před stavbou rodinného domu na pozemku p. č. 9/13 – také zde s negativním výsledkem.

Jakub Vrána, AC Olomouc

Literatura

- Dehnerová H. – Faltýnek K. 2003: Bukovany. In: Výroční zpráva za rok 2002. Státní památkový ústav v Olomouci, Olomouc, 83–84.
- Demek J. – Novák V. 1992: Neživá příroda. Brno.
- Vrána J. 2002: Nálezová zpráva z archeologického výzkumu, Bukovany, archiv AC Olomouc, č. j. 120/03.
- Vrána J. 2003: Záchranný archeologický výzkum sídliště lidu kultury s volutovou (lineární) keramikou v Bukovanech (o. Olomouc). In: II. Sborník Muzea středního Posázaví v Ratajích nad Sázavou a Archeologické společnosti Západočeské university v Plzni, Praha, 21–28.

Vrána J. 2004: Nálezová zpráva z archeologického výzkumu, Bukovany, výstavba rodinného domu, archiv AC Olomouc, č. j. 142/04.

Resumé

Bukovany (Bez. Olomouc). „Ohrady“. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

DAMBOŘICE (okr. Hodonín)

„Kluče“. MMK, KZP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během měsíce srpna a září 2004 provedlo Masarykovo muzeum Hodonín záchranný archeologický výzkum v místě výstavby spojovacích plynovodů na katastru obce Dambořice. Již předchozí provedené povrchové sběry v prostoru plánované poklady, a to zejména v jejím počátečním úseku severně od obce v poloze Kluče, na úpatí mírného svahu obráceného směrem k JZ a k potoku Salajka v nadmořské výšce cca 230 m n. m., přinesly doklady o polykulturním osídlení v pravěku i o raném středověku ve formě fragmentů keramiky MMK a KZP a hlavně kultur starší doby bronzové – kultury únětické a velatické fáze SDPP a poněkud řidčeji i středohradištního období. Nedaleko od tohoto úseku byly na sprašové terase levého břehu potoka při výkopu produktovodu v roce 2002 zachyceny 4 objekty velatické fáze SDPP, které spolu s dalšími 3 kulturně nestratifikovatelnými objekty překrývala kulturní vrstva s nálezy střepů kultury s MMK a velatické fáze SDPP. Další, o něco vzdálenější pravěké sídliště leželo na vedlejším, o poznání ostřejším svahu kopce Vysoká cca 300 m směrem na SZ, což doložil objev zlomku neolitického broušeného nástroje a 3 sídlištních objektů horákovské kultury při výstavbě sběrného naftového střediska v roce 1996. Vzhledem k těmto skutečnostem byl po dohodě s objednatelům ještě před zahájením výkopu rýhy pro plynovod v prostoru koncentrace povrchových nálezů proveden předstihový výzkum pomocí několika na sebe navazujících sond o šířce 2 m a celkové délce 170 m, kdy se již po skryvce orníční vrstvy a postupném odbírání dalšího půdního sloupce podařilo i přes nepříznivé chromatické podmínky zachytit v černé kulturní vrstvě s mocností 0,40–1,20 m objekt kultury s MMK a také další pro absenci výraznějších nálezů kulturně nezařaditelný objekt. Následným začištěním sprašového podloží bylo odhaleno dalších 7 objektů, z nichž jeden, podle celkového tvaru zřejmě hliník, patřil kultuře s MMK. Poloha zjištěných pozitivních archeologických situací na ZM ČR 1 : 10 000, kladový list 24-43-24 je určena úsečkou mezi body v souřadnicích 380/320 mm a 385/305 mm od Z/J s. č. Stavební práce pokračovaly v měsíci listopadu a na počátku prosince rozšířením stávající panelové pracovní plochy pro vrt situované o něco výše na svahu v nadmořské výšce cca 240 m n. m. asi 100 m směrem na JV od středu úseku zachycených sídlištních objektů. Tato archeologicky zdokumentovaná další část lokality je na ZM ČR 1 : 10 000, mapový list 24-43-24, vymezena prostorem o velikosti cca 2 mm od středu bodu 375/330 mm od Z/J s. č. Podobným metodickým postupem jako při předcházejícím odkryvu se po eliminaci ornice při odstraňování tmavé nadložní vrstvy, jejíž mocnost narůstala s klesáním svahu od 0,30 do 1,10 m, postupně objevilo několik shluků keramických torz i celých nádob, z nichž 1 náležel kultuře s MMK, a díky superpozici s vrstvou k sobě seskládaných plochých pískovců